

# VEGYÉSZETI MUNKÁS

A MAGYARORSZÁGI VEGYÉSZETI MUNKÁSOK SZÖVETSEGENEK HIVATALOS LAPJA

MEGJELENIK ÉVENKÉNT TIZSZER

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: VIII, KUN-UTCA 11, I. TELEFON: JÓZSEF 32445  
ERRE A CIMRE KÉRÜNK MINDEN KÜLDEMÉNYT

## Még mindig és meddig?...

Idestova negyven esztendeje harcol a szervezett munkásság a nyolcórás munkanap érdekében. Ennek a négy évtizednek számos tanulságát és tapasztalatát használtuk föl érvül a munkáltatók előtt akkor, amikor a három nyolcas követelését elébük tártuk. Nem is kell a régmúlt időkbe visszatekernünk és a régebbi érvek előtérbe hozásával bajlódunk akkor, amikor nyomatékosan követeljük a nyolcórás munkanap megteremtését. Maradunk a mánál és azoknál a szempontoknál, amelyek már nem csupán a munkásság érdekét, hanem a — munkáltató hasznát is szem előtt tartják. A kapitalizmus fejlődése, az áldatlan és kíméletlen verseny megteremtette az okos kapitalista típusát, azt az embert, aki a saját jól fölfogott érdekében, a profitja növelése érdekében olyan szociálpolitikai engedményeket tett munkásainak, amelyek miatt eleinte szörnyűködtek a szőrösszívű burzsujok, később utánakullogtak emezeknek és sok tekintetben elfogadták érveléseiket. Röviden: Fordra és a többi Fordra gondolunk, akik saját jól fölfogott érdekükben *magas* munkabéreket adnak munkásaiknak, hogy a *rövidebb* munkaidő végeztével átalakuljanak fogyasztóvá. A nagy amerikai üzemekben már 7½ órás munkaidőt, sőt Fordéknál ötnapos munkahetet dolgoznak a termelő munkások azért, hogy minél több szabadidővel rendelkezzenek. És amint ezeknek a nagy üzemeknek a mérlegei mutatják: a haszon nem csökkent sem a munkabérek emelésével, sem a munkaidő csökkentésével.

Az már régen túlhaladott álláspont, hogy a munkaidő csökkentésével a termelés emelkedik. Még ha nem így lenne, akkor is nyeresége a tőkének a nyolcórás munkanap, mert jelentékeny üzemköltséget takarít meg. Hogy ezt az érvünket alátámasszuk, még az országhatáron túlra sem kell mennünk. A vegyészeti gyárosok meggyőződhetnek a magyar nyomdaiparban tett tapasztalatokról, ahol a munkateljesítmény egyáltalán nem csökkent — sőt emelkedett is — a 8 órás munkanap behozatala óta. Azonban nem is

kell más szakmához fordulni. Maradhatunk a mi portánkon. Nálunk is nagyon sok helyen nyolcórás a munkaidő. És ezek a munkáltatók még soha sehol sem mondták, nem mondhatták, hogy gyáraikban, üzeimikben a termelés kisebb lenne, mint a 9—10 órás robot mellett.

Tudományos megállapítás, hogy a munkás teljesítőképessége 6—8 óráig egyenletes, azon túl olyan mértékben csökken, amilyen hosszú a munkaidő. Tehát a nyolc órát dolgoztató gyáros munkateljesítményben nem veszít, sőt nyer az üzemköltség csökkentésével.

Az „okos kapitalista“ azonban egy lépéssel tovább megy. Azt mondja, ha jól fizetem a munkásaimat és időt engedek nekik szórakozásra és önművelődésre, akkor a fogyasztás emelkedni fog és visszakapom a munkabér formájában kiadott összeg nagy részét. Ma már minden tényező elismeri, hogy a gazdasági válság egyik oka a fogyasztás csökkenése. És a fogyasztás azért csökken, mert a munka nélkül lévő ipari munkás nem fogyasztóképes és a dolgozó, de filléres órabérek mellett robotoló munkás fogyasztóképesége is minimális. Tehát a gyáripár érdeke is ugyanaz, ami a nagy, közé: a fogyasztás emelése.

A nyolcórás munkanap a munkanélküliséget is csökkenti. És végezetül még ennek is a kapitalista látja a hasznát, mert — régi igazság — a legjobb fogyasztó a dolgozó és kereső munkás.

Úgy a nyolcórás munkanap, mint a munkanélküliség csökkentése emberi, humanisztikus szempont a közösség szempontjából és reális gazdasági politika a munkáltató szempontjából. Mindenkinek csak előnye lehet belőle.

Az „okos kapitalista“ nem vár addig, amíg a húr elpattan. Jobb megelőzni a bajokat, mint bevárni az elkeseredés kirobbanását. A kapitalizmusnak a nyugodt, zavartalan termelés fontosabb, mint a rázkódásokkal járó, a kalkulációt folyton zavaró momentum. A pillanatnyi előny sohasem lehet bázisa a termelés folytonosságának.

Ezt jegyezzék meg azok, akiket illet.



## A Magyarországi Szakszervezeti Tanács jelentése az 1926—29. évről

Most jelent meg a Szakszervezeti Tanács négy évről szóló jelentése és mingyárt előjáróban megállapíthatjuk, hogy a jelentés úgy formailag, mint tartalmilag minden dicséretet megérdemel, mert olyan nagy és értékes anyagot foglal magában, könnyen áttekinthető formában, amilyen értékes anyag az utóbbi években nagyon kevésszer került forgalomba. A jelentés megérdemelné, hogy minden szervezett munkás elolvassa, mert ebből csak tanulni lehet. Szűk terünk, sajnos, nem engedi meg, hogy a jelentéssel jelenleg bővebben foglalkozzunk, azonban néhány adat már most kikívánczozik a jelentésből.

A jelentés előjáróban a világ gazdasági helyzetével foglalkozik és kimutatja, hogy a békeszerződések következtében területi, pénzügyi és gazdasági téren milyen nagy eltolódások mutatkoznak. Magyarország gazdasági helyzetével behatóan foglalkozva, kimutatja a jelentés, hogy amíg az egyik oldalon a bankkapitalizmus profitja a békeévekkel szemben emelkedést mutat, a másik oldalon a munkásosztály életszínvonala fokozatosan csökkent. Az életszínvonal csökkenése kényszerítette a szervezett munkásságot, hogy állandó küzdelmet folytasson a munkabérek csökkenése ellen és életnívója megjavítása érdekében. A jelentés kimutatása szerint sztrájk nélküli bérmozgalom volt 1927-ben 3150 üzemben, 86.671 férfi- és 6295 nőmunkás résztvevővel, 1928-ban pedig 2029 üzemben, 82.647 férfi és 2246 nő volt érdekelve a bérmozgalomban. Sztrájkban résztvevett 1927-ben 711 üzemben 16.963 férfi és 1752 nő, 1928-ban pedig 93 üzemben 26.249 férfi- és 2535 nőmunkás. Kizárás volt 1927-ben 32 üzemben, 12.369 férfi és 425 nő, 1928-ban 39 üzemben, 2124 férfi- és 20 nőmunkás részvételével. Amint ezekből a számadatokból kitűnik, a kapitalisták kizsákmányolása 1927-ben 3893 üzemben 124.675 munkást, 1928-ban pedig 2129 üzemben 116.025 munkást kényszerített gazdasági helyzetének javításáért küzdelembe. Részletesen foglalkozik a jelentés a munkásság szociálpolitikai követeléseiről folytatott küzdelmével is, amely elsősorban a nyolcórás munkaidő és a munkanélküliség elleni biztosítás törvénybeiktatásáért folyt. Végül megállapíthatjuk a jelentésből, hogy a szakszervezetek taglétszáma és teljesítő-képessége is nagy fejlődést mutat. A szakszervezetek taglétszáma 1913-ban 107.488 volt, míg az 1928. év végén 124.378 szervezett munkás volt Magyarországon. Munkanélküliségekre a következő összegeket

fizették ki a szakszervezetek: 1925-ben 692.691.99, 1926-ban 658.886.53, 1927-ben 593.771.13 és 1928-ban 726.185.98 pengő. Rendkívüli segélyekre: 1925-ben 303.183.15, 1926-ban 116.964.52, 1927-ben 194.537.35, 1928-ban 260.131.50 pengőt. Utassegélyekre pedig 1925-ben 5955.33, 1926-ban 5266.04, 1927-ben 11.813.13, 1928-ban pedig 18.271.11 pengőt fizettek ki a szakszervezetek tagjaiknak.

Részletesen foglalkozik még a jelentés a munkásbiztosítópénztárak autonómiájáért folytatott küzdelemmel. A Társadalombiztosító-választások eredményeit könnyen áttekinthető táblázatokban mutatja ki és vonja le a választások eredményeinek tanulságait.

Újból hangsúlyozzuk, hogy a Szakszervezeti Tanács nagyon szép munkát végzett ezen jelentés kiadásával.

## Tizennégy hónap a vadonban,

a Jeges tenger partvidékén, elzárva a civilizációtól, az emberektől, még hadifogságban is sok. Még a legtürelemesebb hadifogoly is elveszti türelmét és nem törődve a veszéllyel, a következményekkel, a büntetéssel, ami elfogatása esetén rája vár: megszökik. Hogy hova — azt maga sem tudja. Viszi a honvágy; látni a szülőföldet, a rokont, a barátot, a megszokott környezetet. Vagy nem jutni haza, csak eljutni innen — talán még rosszabb helyre —, de emberlakta vidékre. Ezekről a gondolatokról sincs nyugta. Ezzel foglalkozik mindaddig, — míg megszökik. Nem akadály az elhagyott vidék, a járatlan út, az élelemhiány és a 40 fokos hideg. Megszökik.

Igy indultam én is társammal, a mezőtúri eszmadrával az emberlakta vidékek felé.

Hogy az út legnehezebb részét, az ismerős őrségtől határolt területet minél előbb elhagyhassam, „kölesönvettem” az állami istállóból egy jó lovat és egy szánt. Ezt nyugodtan meglehettem, mert tizennégy hónap alatt sohasem tudtuk, hogy hány lónak kell lenni. Nem törődött vele senki. Sötét este indultunk a nagy útra, a bizonytalan jövő felé.

Ne ijedjenek meg az elvtársak, nem fogok útleírást írni, sőt a szökést sem írnám meg, ha erre cikkem keretében szükség nem volna. De vigasztalódjanak: csak a két első napról írok. Arról is röviden.

Egész éjszaka gyors tempóban haladtunk előre. Reggel csak annyit álltunk, amennyi a lóetetéshez szükséges volt, azután futottunk tovább. Futottunk a szán mellett, mert máshol nem megfagyunk volna a 40—42 fokos hidegben. Esteledett, amikor felig megfagyva egy „faluba” érkezünk.

A „falu” három házból állott. Ebben a három házban három család lakott. Három száműzött szétágazott családjá. A dédapától a dédunokáig. Halászáttal foglalkoztak. A zord vidék köves földjéből csak zabot tudtak nyerni: az volt a kenyerük. Egy-egy medve vagy más vad adta a húst. Borzasztó nélkülözésben, szegénységben éltek. Megszokták ezt a nyomorúságot. Faházuk belseje jó meleg volt. Köröskörül széles fapad, amit éjjel alvásra használ-



tak, épített tűzhely, egy asztal és egy szamovár — ez volt az egész bútorzat.

Szíves szeretettel fogadtak bennünket. Elmondtunk, mi járatban vagyunk és egy éjre kértünk pihenő szállást. Örömmel teljesítették kérésünket és egy óra múlva medvesülttel és hallal jóllakottan, forró tea mellett beszélgettünk közös nyomorúságos életünkről.

Az éjjeli szállásból két nap lett, amit jószágukkal ránk erőszakoltak. Távozásunk előtt egy-egy zabkenyeret, szárított halat és medvehúst ajándékoztak nekünk. Köszönettel fogadtuk. Jószáguk annyira meghatott, hogy alig tudtam megköszönni azt, amit velünk tettek. De amikor egy nagy rongyba becsavart, egészévi cukorkészletükből, ami egészben nem volt egy kiló, letörték egy darabot és ránk akarták tukmálni, könnyes szemmel utasítottam vissza. És összehasonlítva nyomorúságos életviszonyaikat a velünk tanúsított bánásmódjukkal, búcsúzásnál önkéntelenül feltört belőlem a kérdés, aminek meghatódott hangon kifejezést is adtam: mi a magyarázata annak, hogy nincstelen nyomorúságotok ellenére két vadidegennel ilyen bőkezűek vagytok. Mire a házbeliék egyike minden meggondolás nélkül, az orosz népnél megszokott csendes, nyugodt hangon felelte: igaz, szegények vagyunk, *de ti még nálunknál is szegényebbek vagytok.*

Orosz szokás szerint összeesőkolódtunk és elváltunk tőlük — örökre.

\*

...Sok év telt el azóta. A száműzöttek kicsiny faluját szinte el is feledtem. Elmosta az idő, meg az a sok minden, ami azóta történt. Hogy most megint eszembe jutott, hogy most megírtam, hogy meg kellett írnom: megvan az oka.

Megint találkoztam a száműzöttek kicsiny falujával.

... Az Általános Fogyasztási Szövetkezet tízezer pengőt, fiókvállalata, a „Törekvés“ Takarékpénztár ötezer pengőt adott a munkanélküliek segélyezésére. Tehát összesen tizenötezer pengőt adott egy munkásintézmény erre a célra.

Intézményes gondoskodás a munkanélküli-ség idejére: ez a szervezett munkásság követelése. A törvényben biztosított állami segély a munkanélküli-ség idejére, ami lehetővé teszi a munkanélkülivé vált munkásnak, hogy habár szűkösen is, habár nyomorúságosan is, de megélhessen addig, míg munkához jutva megkeresheti a maga és családja részére a napi kenyeret.

Ezt a helyes fölfogást követem és vallom én is: ami egyúttal igazolja azt, hogy miért nem vagyok és nem lehetek híve a társadalmi, az egyéni jótékonyág gyakorlásának a munkanélküliek javára.

Ha ezen elvi fölfogásom ellenére mégis jóleső érzéssel veszem tudomásul az AFSZ jótékonykodó nemes cselekedetét, ennek az az oka, mert ebből azt látom, hogy a magyar munkás-ságnak eme szép intézménye a munkásszolidaritásról tesz bizonyosságot.

Tizenötezer pengő és a munkanélküliek tízezei. Egy csepp a tengerben. De ez a csepp ragyog, és világít: rávilágít arra a nagy küzdelemre, amelyet ez az intézmény folytat, arra a szegénységre, amelyben él és arra a szellemre, amely vezetőit áthatja és amely cselekedetté válna, egyezik a száműzöttek kicsiny falujának gondolkozásmódjával. Mert ha valamelyik meggyötört és segélyben

részesült munkanélküli munkás megkérdezné tőlük, hogy mi a magyarázata annak, hogy nincstelen nyomorúságotok ellenére ilyen bőkezűek vagytok, bizonyára az orosz paraszt csendes hangján felelnének: Igaz, szegények vagyunk, *de ti még nálunk is szegényebbek: munkanélküliek vagytok.*

Ezért jutott eszembe az orosz száműzöttek kicsiny faluja.

Vegyészeti munkások! Nem kenyerem a reklam, nem kenyerem a hízélgés. Becsületes meggyőződéssel kérlek benneteket: gondolkodjatok a dolog fölött; nézzetek végig az ország sok-sok gazdag magánvállalatán, részvénytársaságán és azt fogjátok látni, hogy szegénysége dacára egyedül az AFSZ gondolt a munkanélküliekre; *támogassátok az AFSZ-et.* Mint tag és mint vásárló. Megérdemli.

...De meg előre senki sem tudhatja: mikor jut el az orosz száműzöttek kicsiny falujába.

Fischer Manó.

## SZAKMÁK KÖRÉBŐL.

### KELMEFESTŐK, VEGYTISZTÍTÓK

Hivatalos órák: vasárnap délelőtt 10—12 óráig,  
hétfőn este 7—8 óráig.

**Unalmas?** Egyik legutóbbi értekezletünkön az egyik szaktárs (talán nem úgy gondolta, ahogy mondta) fölvetette azt a kérdést, hogy talán már unalmas is a szaktársak előtt, hogy a titkár folyton arról beszél, hogy mik az okai annak, hogy a munkabérek és munkaviszonyok állandóan rosszabbodnak a szakmában és hogy ez ellen csak erőteljes szervezkedéssel lehet védekezni. Valószínűnek tartjuk, hogy ez a kérdés már nemcsak a szaktársaknak, de még jobban a titkárnak lehet unalmas, mert ahogy őt ismerjük, sokkal szívesebben beszélne a viszonyok javulásáról és a munkabérek emelkedéséről, mint azok rosszabbodásáról.

Egyet azonban megállapíthatunk, hogy a titkárnak igaza van, ezt az igazságot ugyanis a saját bőrünkön érezhetjük. Igaz az ugyanis, hogy a szaktársak legnagyobb része kilincselés útján igyekszik elhelyezkedni és ezt a kilincselési rendszert a munkáltatók bérleszorításra használják föl. Igaz az, hogy legutóbb is az egyik cég apróhirdetésére 27 festő csoportosult a kapu előtt és a munkáltató még arra sem tartotta őket érdemesnek, hogy szóbaállt volna velük, ellenben a bent dolgozóknak gúnyosan mutatta a kapu előtt ácsorgókat. Igaz az, hogy egyes műhelyekben kísérletet tettek az eddigi 8 órai munkaidő meghosszabbítására és a műhely munkái nem mertek ez ellen a kísérlet ellen tiltakozni. Igaz az, hogy mind gyakoribb az, hogy százalék nélkül túlóráznak a szaktársak és ezzel súlyosan vétenek az összesség érdekei ellen. Igaz az továbbá, hogy a tanonc-



tenyésztés vígan folyik az egész vonalon és ezzel szaporítják a munkanélküliek számát és végül igaz az, hogy még mindig vannak üzemek, ahol valóságos rablógazdálkodás folyik a szaktársak egészségével és testi épiségével. Márpedig ha ez mind igaz és sajnos, igaz, akkor akármilyen unalmas is ez a kérdés egyeseknek, igenis mindaddig beszélni kell róla, amíg a szaktársak a cselekvés terére nem lépnek és a szervezetbe tömörülve föl nem veszik a harcot ezek ellen a rendellenességek ellen és kollektív szerződés alapján nem biztosítják a munkaes bérviszonyokat a szakmában.

*Ha pedig unalmas, akkor ne beszéljünk, hanem cselekedjünk!*

### ASZFALTOSOK

Évek óta hirdette a kormány a nagy útépítési programot, évek óta vártuk, hogy végre ránkvirrad egy kis konjunktúra, hogy ezen keresztül javíthatunk majd a helyzetünkön és a nagy garral beharangozott útépítési programból az elmúlt évben egy kis morzsa lett, ami csak arra volt jó, hogy beigazoldják, hogyan nem kellene közmunkákat kiadni. Az elmúlt évben ugyanis részben külföldi cégeknek, részben pedig olyan cégeknek adtak munkát, akik egyetlen szakmunkást sem foglalkoztatnak, aminek aztán az lett a következménye, hogy a kereskedelmi miniszter körülbelül száz kilométer utat nem hajlandó átvenni. Most aztán fölhívtuk a kereskedelmi minisztérium figyelmét ezekre a visszasságokra és kértük, hogy elsősorban azoknak a vállalatoknak a pályázatát vegye figyelembe, akik magyar szakmunkásokat foglalkoztatnak. Ami az elmúlt évben történt, körülbelül az történt most is.

Hosszú harcok után ismét 1200 kilométer út építésére írtak ki árlejtést és mire a döntés megtörtént, az 1200 kilométerből nem egész 700 kilométer lett. Ez volna azonban még a kisebbik baj, mert hiszen ha ez a munka megfelelően lenne szétosztva, mégis csak azt jelentené, hogy a szakma néhány hónapon keresztül foglalkoztatva lenne. Azonban a legnagyobb megdöbbenéssel látjuk, hogy a munkák szétosztásánál megint csak azok részesültek előnyben, akiknek édeskevény közük van az aszfaltiparhoz és akik eddig még egyetlen szakmunkást sem foglalkoztattak, vagy ha némelyiknek voltak is ideig-óráig szakmunkásaik, azokat is a pálinkamérések környékéről szedték össze. Azok a cégek pedig, akik állandó szakmunkásokat foglalkoztatnak, sőt a téli hónapokban is egyenlő föltételek mellett alkalmazták szaktársainkat, megint csak morzsák-

hoz jutottak a nagy garral hirdetett állami munkákból.

Nem hivatásunk kritikát gyakorolni az egyes vállalatok árajánlatai fölött, az ellen azonban a legélesebben tiltakozunk, hogy egyes vállalatok arra építik számadásaikat, hogy a nagy hozzáértést igénylő munkákat tanulatlan, olcsó napszámósokkal végeztetik el, mert ebből az országra is, de a szakma munkásaira is súlyos károk származnak. Hogy súlyos hibák vannak valahol a számításokban, legjobban kitűnik abból, hogy csak egy példával szolgáljunk: az egyik újonnan alakult vállalat, amely oroszánrészt kapta a munkáknak és eddig még egyetlen szakmunkást sem foglalkoztatott, az egyik régi cég 4.60 pengős egységeiraival szemben 2.— pengős egységekkel pályázott.

Hangsúlyozzuk, nem hivatásunk a vállalatok számításait felülbírálni, de itt olyan kiáltó eltolódás van, hogy vagy az egyik, vagy a másik helyen súlyos bajok lehetnek a számítások körül. Mindent el fogunk követni, hogy még állami utakat se lehessen tanulatlan napszámósokkal építtetni, de ezenkívül is figyelemmel fogjuk kísérni ezeknek az olcsó munkáknak a kimenetelét, mert furesának találjuk a pályázatoknál ezeket a nagy áreltolódásokat.

\*

Az utóbbi időben megtartott szakmai értekezleten végre megjelentek azok a szaktársak is, akik eddig azt hitték, hogy szakmai szolidaritás nélkül egyedül is boldogulhatnak. Áll ez különösen a Helvey munkásaira, akik szomorúan győződtek meg arról, hogy a téli órabérlevonás már egész rendszerré vált a cégnél. Reméljük, hogy osztályhelyzetük fölismerése és a szervezetbe való tömörülésük révén ők is meg tudják szüntetni ezt a szégyenteljes állapotot és rendezni tudják a többi függő kérdéseket is. Szervezett szaktársaink szívesen támogatják őket ebbeli törekvésükben.

**Szónoklattan.** Írta: Weber Mihály. A Népszava-könyvkereskedés kiadása. Régóta érzett hiányt pótol Weber elvtárs kis könyve, a szónoki beszéd előkészítésének és előadásának ismertetése, teljes szocialista szónoklattan. Ereztek a hiányát mindazok, akik belátják, hogy a szocialista eszme terjesztésének még ma is egyik legfőbb eszköze az előszó és alig van a munkásmozgalomban harcos, aki ne jutott volna, vagy ne kerülne abba a helyzetbe, hogy beszélni kell elmondania. Weber könyve elsősorban ezeknek szól. Weber elvtárs könyvét haszonnal forgathatja a kezdő és gyakorlott szónok, de a szavalókórusok tagjai is sok hasznos gyakorlati ismeretét szerezhethet belőle és mindenki megtalálja benne, amire a szónoki beszéddel kapcsolatban szüksége van. Ára 3.50 P, szervezett munkásnak 2.50 P.

Szerkeszti: Brunner József.  
Felelős szerkesztő és kiadó: Kapusztas András.  
„Világosság” könyvnyomda Rt. Budapest, VIII, Conti-u. 4.  
Műszaki igazgató: Deutsch D.